Till
TCO
Lise Donovan

Remiss

Datum
2024-11-22

Vår referens/våra referenser
Johan Dellensjö

Unionens yttrande över betänkandet Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig, SOU 2024:49

Bakgrund

Arbetslöshetsförsäkringen har en central roll i arbetsmarknadspolitiken. För den enskilde löntagaren ger a-kassan inkomsttrygghet i övergången från ett arbete till ett annat. För löntagarna som kollektiv bidrar försäkringen till att förhindra underbudskonkurrens och att upprätthålla löner på en anständig nivå också i tider av hög arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringen har även en viktig roll i samhällsekonomin. Den dämpar konjunkturnedgångar, förbättrar arbetsmarknadens funktionssätt, har en positiv effekt på produktiviteten, ökar arbetskraftsutbudet och bidrar till ökad jämlikhet.

Om arbetslöshetsersättningen under en längre tid inte kan betalas ut skulle det få betydande konsekvenser för både enskilda och samhällsekonomin. Arbetslöshetsförsäkringen behöver därför vara motståndskraftig så att arbetslöshetsersättning kan betalas ut även vid störda förhållanden, en allvarlig fredstida kris samt vid höjd beredskap och ytterst krig. Mot bakgrund av det spända säkerhetsläget, med krig i Sveriges närområde, är det angeläget att åstadkomma förändringar i denna riktning.

Regeringen beslutade den 1 juni 2023 att låta en särskild utredare se över regelverket för arbetslöshetsförsäkringen och arbetslöshetskassornas deltagande i arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Syftet med uppdraget är att förbättra förutsättningarna för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera vid störda förhållanden, allvarlig fredstida krissituation, höjd beredskap och ytterst krig (dir. 2023:76). Utredningens betänkande överlämnades till regeringen i juni 2024. I betänkandet *Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig* (SOU 2024:49) lämnas förslag som syftar till att förstärka arbetslöshetsförsäkringens robusthet och upprätthålla kontinuiteten i utbetalningar av arbetslöshetsersättning vid störningar och kriser av olika slag.

Sammanfattning av utredningens förslag

Utredningen konstaterar inledningsvis att arbetslöshetsförsäkringen ingår i de sociala trygghetssystemen och är en omställningsförsäkring när den arbetssökande är

mellan arbeten. Om arbetslöshetsersättning inte kan betalas ut under en längre tid skulle det, enligt utredningen, leda till betydande problem för de arbetssökande som saknar marginaler i sin ekonomi. Längre tids bortfall skulle, enligt utredningen, även kunna leda till allvarliga konsekvenser på samhällsnivå.

Mot denna bakgrund anser utredningen att:

- arbetslöshetskassorna behöver bedriva ett systematiskt beredskapsarbete och samverka med varandra i syfte att säkerställa kontinuiteten av utbetalningen av arbetslöshetsersättning.
- arbetslöshetskassorna bör delta i arbetet med beredskap med beredskapsmyndigheterna i beredskapssektorn för ekonomisk säkerhet.
- om en a-kassa blir tillfälligt förhindrad att betala ut arbetslöshetsersättning enligt ordinarie förfarande finns det behov att kunna besluta om preliminär arbetslöshetsersättning.
- det finns behov av att vid en fredstida krissituation som påverkar arbetsmarknaden kunna föreskriva om tillfälliga undantag från vissa bestämmelser i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

I betänkandet lämnas förslag och bedömningar kring ovanstående. I det följande redogörs för utredningens förslag och bedömningar samt Unionens inställning till dessa.

Sammanfattning av Unionens synpunkter på utredningens förslag

Unionen tillstyrker samtliga förslag men har synpunkter kring vissa av förslagen.

- Utredningen anser att a-kassorna ska bedriva ett systematiskt beredskapsarbete och samverka med varandra i syfte att säkerställa kontinuiteten av utbetalningen av arbetslöshetsersättning. Mot bakgrund av detta lämnar utredningen ett antal förslag (se nedan). Unionen tillstyrker utredningens förslag. Unionen vill i sammanhanget framhålla att arbetslöshetskassorna bör ges ekonomiska förutsättningar att hantera de nya uppdrag som åläggs dem. Unionen anser därför att regeringen bör återkomma med ett riktat stöd till arbetslöshetskassorna. Dels för implementeringskostnader för ökade krav i säkerhetsarbetet, dels för kostnader relaterade till hantering av preliminär ersättning.
- Utredningen föreslår att Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utses som ansvarig myndighet för arbetslöshetskassornas deltagande i arbetet med beredskap med beredskapsmyndigheterna i beredskapssektorn för ekonomisk säkerhet. Unionen tillstyrker förslaget. Unionen vill i sammanhanget framhålla vikten av att IAF tilldelas de resurser som krävs för att utföra uppdraget (jfr SOU 2024:49, s.252). Unionen delar inte utredningens bedömning att den ökade kostnad som IAF kan få med anledning av förslagen lämpligen finansieras genom Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag (SOU 2024:49, s.258–259). Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag har

sänkts under flera år. Det har lett till omfattande besparingar på myndigheten. Att omfördela resurser från Arbetsförmedlingen till IAF innebär att Arbetsförmedlingen får ännu mindre resurser. Det är inte rimligt. Arbetsförmedlingen behöver mer resurser – inte mindre. IAF:s ökade kostnader bör finansieras genom ett höjt anslag till myndigheten – inte via Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag.

- Utredningen föreslår att det införs en ny bestämmelse i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring om att en arbetslöshetskassa, som varit förhindrad att betala ut arbetslöshetsersättning vid ett för arbetslöshetskassan ordinarie utbetalningstillfälle, kan besluta om preliminär arbetslöshetsersättning. Unionen tillstyrker förslaget. Unionen kan i sammanhanget konstatera att endast ersättningstagare som omfattas av nya ALF kommer att kunna få preliminär arbetslöshetsersättning. Ersättningstagare som omfattas av gamla/nuvarande ALF kommer inte att kunna få preliminär arbetslöshetsersättning. De hänvisas, vid behov, till sin kommun för att söka försörjningsstöd (jfr SOU 2024:49, s.254). Unionen anser att förslaget leder till bristande likabehandling mellan ersättningstagare. Unionen vill i sammanhanget erinra om att de medlemmar som inte omfattas av preliminär ersättning med stor tveksamhet kommer att vara berättigade till försörjningsstöd från kommunerna, då man i princip ska vara helt utan tillgångar vilket sällan är fallet. Risken är därför stor att ersättningstagare som omfattas av gamla/nuvarande ALF kan drabbas hårt ekonomiskt. För att motverka detta, och åstadkomma likabehandling, behövs en annan modell för beslut och utbetalning av preliminär arbetslöshetsersättning – en modell som även omfattar ersättningstagare i det gamla/nuvarande systemet. Utredningen har valt att inte föreslå en sådan modell. Unionen beklagar detta. Unionen anser att en sådan modell bör övervägas.

Unionens synpunkter på utredningens förslag och bedömningar

4. Systematiskt beredskapsarbete hos arbetslöshetskassorna och samverkan

4.3 Arbetslöshetskassorna bedriver samhällsviktig verksamhet

Utredningens bedömning: Arbetslöshetskassornas verksamhet att handlägga ärenden om arbetslöshetsersättning och att betala ut arbetslöshetsersättning är samhällsviktig verksamhet.

Unionens inställning: Unionen delar utredningens bedömning.

4.4 Arbetslöshetskassornas förmåga att hantera sin samhällsviktiga verksamhet vid fredstida krissituationer och höjd beredskap stärks

Utredningens förslag: I lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor införs en ny bestämmelse om att en arbetslöshetskassa, i syfte att utveckla en god förmåga att hantera sin samhällsviktiga verksamhet, att handlägga ärenden om och betala ut arbetslöshetsersättning, inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap, ska

1. kontinuerligt analysera risker och sårbarheter för sin samhällsviktiga verksamhet,
2. bedriva ett systematiskt arbete för att kunna upprätthålla sin samhällsviktiga verksamhet,
3. minst varje udda år värdera och sammanställa arbetet enligt 1 och 2 i en risk- och sårbarhetsanalys, och
4. ansvara för att de egna informationshanteringssystemen uppfyller sådana grundläggande och särskilda säkerhetskrav att verksamheten kan utföras på ett tillfredsställande sätt.

Risk- och sårbarhetsanalysen ska lämnas till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag. Unionen vill i sammanhanget framhålla att arbetslöshetskassorna bör ges ekonomiska förutsättningar att hantera de nya uppdrag som åläggs dem. Regeringen bör därför återkomma med ett riktat stöd till arbetslöshetskassorna inför implementeringen av den nya bestämmelsen i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

4.4.6 Föreskriftsrätt

Utredningens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att, med stöd av 8 kap. 3 § regeringsformen, meddela föreskrifter om risk- och sårbarhetsanalyser samt om säkerhetskrav för informationshanteringssystem hos arbetslöshetskassorna.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag och delar utredningens uppfattning att IAF bör tilldelas den aktuella föreskriftsrätten.

4.5.3 En stärkt samverkan mellan arbetslöshetskassorna

Utredningens förslag: I lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor införs en ny bestämmelse om att arbetslöshetskassorna ska samverka med varandra inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap i syfte att upprätthålla sin samhällsviktiga verksamhet.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag och delar utredningens uppfattning att Sveriges a-kassor bör ha en roll i den stärkta samverkan som föreslås.

5. Arbetslöshetskassornas deltagande i arbetet med beredskap

5.3 Behov av reglering

Utredningens förslag: Det behövs en lagreglering om att arbetslöshetskassorna ska delta i arbetet med beredskap med beredskapsmyndigheterna i beredskapssektorn för ekonomisk säkerhet.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

5.4 En myndighet ska kunna ålägga en arbetslöshetskassa och en annan aktör att på visst sätt delta i arbetet med beredskap

Utredningens förslag: Det införs en bestämmelse i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor om att en myndighet, i syfte att upprätthålla arbetslöshetskassornas samhällsviktiga verksamhet inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap, får ålägga en arbetslöshetskassa att

1. genom samverkan delta i arbetet med beredskap med beredskapsmyndigheterna i beredskapssektorn för ekonomisk säkerhet, och
2. delta i planering eller samordning av åtgärder med de myndigheter som anges i punkt 1.

Myndigheten får även ålägga en annan aktör att delta i sådan planering eller samordning som avses ovan, om aktören bedöms ha kunskaper eller resurser som behövs för att upprätthålla eller kunna återuppta arbetslöshetskassornas samhällsviktiga verksamhet.

Ett åläggande ska innehålla uppgift om vad en arbetslöshetskassa eller en annan aktör är skyldig att göra. Myndigheten ska upphäva eller ändra ett åläggande när det är motiverat med hänsyn till åläggandets syfte.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om formerna för deltagandet i samverkan samt planeringen eller samordningen av åtgärder i syfte att upprätthålla arbetslöshetskassornas samhällsviktiga verksamhet inför eller vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

5.4.5 Beslut om ett åläggande ska kunna överklagas

Utredningens förslag: Ett beslut om åläggande för en arbetslöshetskassa eller en annan aktör får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

5.5.4 IAF Utses att ansvara för arbetslöshetskassornas deltagande i arbetet med beredskap

Utredningens förslag: Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utses som ansvarig för arbetslöshetskassornas deltagande i arbetet med beredskap med beredskapsmyndigheterna i beredskapssektorn för ekonomisk säkerhet.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen bör utses till beredskapsmyndighet enligt förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap och ingå i beredskapssektorn för ekonomisk säkerhet. Detta bör även anges i förordningen (2007:906) med instruktion för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag. Unionen vill i sammanhanget framhålla vikten av att IAF tilldelas de resurser som krävs för att utföra uppdraget (jfr SOU 2024:49, s.252). Unionen delar inte utredningens bedömning att den ökade kostnad som IAF kan få med anledning av förslagen lämpligen

finansieras genom Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag (SOU 2024:49, s.258–259). IAF:s ökade kostnader bör finansieras genom ett höjt anslag till myndigheten – inte via Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag.

5.6 Sekretess och tystnadsplikt

Utredningens förslag: Det införs en bestämmelse i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor om att den som, på grund av ett åläggande, deltar eller har deltagit i samverkan, planering eller samordning av åtgärder inför eller vid fredstida krissituationer och höjd beredskap inte obehörigen får föra vidare eller utnyttja uppgifter som han eller hon genom deltagandet har fått del av eller tillgång till. Uppgifter som omfattas av denna tystnadsplikt är sådana som avser

1. förhållanden av betydelse för att förebygga eller hantera fredstida krissituationer, eller
2. förhållanden av betydelse för totalförsvaret eller annars för Sveriges säkerhet.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

5.7 En sammanfattande redovisning av arbetslöshetskassornas risk- och sårbarhetsanalyser

Utredningens förslag: Det införs en bestämmelse i förordning (2007:906) med instruktion för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen om att myndigheten senast vid utgången av september månad varje jämnt årtal ska göra en sammanfattande redovisning baserad på de risk- och sårbarhetsanalyser som varje arbetslöshetskassa minst vartannat år ska sammanställa.

Den sammanfattande redovisningen ska lämnas till Regeringskansliet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt till den sektorsansvariga myndigheten i beredskapssektorn för ekonomisk säkerhet.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

6. Förhinder för arbetslöshetskassorna att handlägga ärenden om och betala ut arbetslöshetsersättning

6.5 Behov av reglering

Utredningens bedömning: Det finns behov av att införa regler som möjliggör utbetalning av arbetslöshetsersättning om en, flera eller alla arbetslöshetskassor blivit förhindrade att fullfölja sitt uppdrag att handlägga ärenden om, och betala ut, arbetslöshetsersättning enligt sitt ordinarie förfarande.

Unionens inställning: Unionen delar utredningens bedömning.

6.6 Överlämning av handläggning eller utbetalning

Utredningens bedömning: Det bör inte införas en reglering om möjlighet för en arbetslöshetskassa att överlämna handläggning av ärenden om och/eller utbetalning av arbetslöshetsersättning till en annan arbetslöshetskassa eller aktör.

Unionens inställning: Unionen delar utredningens bedömning.

6.7 Arbetslöshetskassorna bör ges möjlighet att betala ut någon form av arbetslöshetsersättning

Utredningens bedömning: En förhindrad arbetslöshetskassa bör ges en möjlighet att betala ut någon form av arbetslöshetsersättning i syfte att upprätthålla kontinuitet i utbetalningen av arbetslöshetsersättning.

Unionens inställning: Unionen delar utredningens bedömning.

6.8.1 Preliminär arbetslöshetsersättning med de belopp som senast betalats ut

Utredningens förslag: Det införs en ny bestämmelse i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring om att en arbetslöshetskassa, som varit förhindrad att betala ut arbetslöshetsersättning vid ett för arbetslöshetskassan ordinarie utbetalningstillfälle, kan besluta om preliminär arbetslöshetsersättning. Ett sådant beslut kan fattas tidigast 14 kalenderdagar efter det ordinarie utbetalningstillfället, under förutsättning att arbetslöshetskassan då fortsatt är förhindrad att betala ut arbetslöshetsersättning.

Preliminär arbetslöshetsersättning lämnas till de mottagare som fick arbetslöshetsersättning vid arbetslöshetskassans senaste ordinarie utbetalningstillfälle och med det belopp som då utbetalades.

Preliminär arbetslöshetsersättning får lämnas högst en gång per kalenderår. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att preliminär arbetslöshetsersättning får lämnas fler gånger per kalenderår.

Den preliminära arbetslöshetsersättningen ska anses avse arbetslöshetsersättning för månaden före den månad som arbetslöshetskassan varit förhindrad att betala ut arbetslöshetsersättning vid ett för arbetslöshetskassan ordinarie utbetalningstillfälle.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag. Unionen kan i sammanhanget konstatera att endast ersättningstagare som omfattas av nya ALF kommer att kunna få preliminär arbetslöshetsersättning. Ersättningstagare som omfattas av gamla/nuvarande ALF kommer inte att kunna få preliminär arbetslöshetsersättning. De hänvisas, vid behov, till sin kommun för att söka försörjningsstöd (jfr SOU 2024:49, s.254). Unionen anser att förslaget leder till bristande likabehandling mellan ersättningstagare. Unionen vill i sammanhanget erinra om att de medlemmar som inte omfattas av preliminär ersättning med stor tveksamhet kommer att vara berättigade till försörjningsstöd från kommunerna, då man i princip ska vara helt utan tillgångar vilket sällan är fallet. Risken är därför stor att ersättningstagare som omfattas av gamla/nuvarande ALF kan drabbas hårt ekonomiskt. För att motverka detta, och åstadkomma likabehandling, behövs en annan modell för beslut och utbetalning av preliminär arbetslöshetsersättning – en modell som även omfattar ersättningstagare i det gamla/nuvarande systemet. Utredningen har valt att inte

föreslå en sådan modell. Unionen beklagar detta. Unionen anser att en sådan modell bör övervägas.

6.8.2 Slutlig handläggning

Utredningens förslag: Det införs en ny bestämmelse i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring om att en arbetslöshetskassa som lämnat preliminär arbetslöshetsersättning till en mottagare så snart det är möjligt ska utreda om mottagaren hade rätt till arbetslöshetsersättning den månad som den preliminära arbetslöshetsersättningen avser och i så fall beräkna och bestämma slutlig arbetslöshetsersättning.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag. Unionen kan i sammanhanget konstatera att förslaget innebär en administrativ börda för arbetslöshetskassorna, vilket leder till ökade kostnader. Unionen anser att ett riktat statligt stöd bör införas för att kompensera arbetslöshetskassorna för de kostnadsökningar som förslaget innebär.

6.8.3 Preliminär arbetslöshetsersättning ska kunna återkrävas

Utredningens förslag: Det införs en ny bestämmelse i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring om att en mottagare som fått preliminär arbetslöshetsersättning är återbetalningsskyldig, med hela beloppet om rätt till arbetslöshetsersättning inte funnits eller till den del ersättning lämnats med ett för högt belopp. Om mottagaren är återbetalningsskyldig ska arbetslöshetskassan besluta att återkräva beloppet. Ett beslut om återkrav ska innehålla uppgifter om det belopp som ska betalas tillbaka och när beloppet senast ska betalas.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

6.8.4 Viss reglering om återkrav är tillämplig för preliminär arbetslöshetsersättning

Utredningens förslag: Det införs en upplysningsbestämmelse i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring om att bestämmelserna i

- 8 kap. 3 § om avbetalning och anstånd,
- 8 kap. 4 § om dröjsmålsränta,
- 8 kap. 5 § om att avstå från återkrav, och
- 8 kap. 7 § om exekutionstitel

även är tillämpliga vid återkrav av preliminär arbetslöshetsersättning.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

6.8.5 Avdrag mot arbetslöshetsersättning

Utredningens förslag: Vid återkrav av preliminär arbetslöshetsersättning får arbetslöshetskassan, vid en senare utbetalning av arbetslöshetsersättning till den som är återbetalningsskyldig, dra av det återkrävda beloppet. Avdrag får även göras för ränta som den återbetalningsskyldige ska betala.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

6.8.6 Förvaltningslagen, omprövning och överklagande

Utredningens förslag: Ett beslut om preliminär arbetslöshetsersättning ska inte kunna omprövas eller överklagas.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

6.8.7 Återbetalning av statsbidrag

Utredningens förslag: Det införs en ny bestämmelse i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor om att om en arbetslöshetskassa beslutat om återkrav av preliminär arbetslöshetsersättning ska arbetslöshetskassan betala tillbaka statsbidrag med motsvarande belopp. Återbetalningsskyldigheten omfattar även belopp som arbetslöshetskassan har avstått från att återkräva när det gäller preliminär arbetslöshetsersättning. Bestämmelsen om att en arbetslöshetskassa delvis eller helt kan befrias från skyldighet att betala tillbaka statsbidrag ska omfatta även återkrav av preliminär arbetslöshetsersättning.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

7. Undantag från bestämmelser i arbetslöshetsförsäkringen vid en fredstida krissituation

7.7.1 Behov av att kunna införa undantag

Utredningens bedömning: Det finns ett behov av att möjliggöra tillfälliga undantag från vissa villkor i arbetslöshetsförsäkringen vid en fredstida krissituation i syfte att skapa flexibilitet samt mildra negativa konsekvenser för enskilda och på samhällsekonomin. Det finns även behov av att möjliggöra tillfälliga undantag vid en fredstida krissituation från regler om kontroll och sanktion i syfte att ge arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingen möjlighet att fokusera på att säkerställa samhällsviktiga funktioner och därmed förbättra förutsättningarna för utbetalning av arbetslöshetsersättning. Undantag bör dock inte kunna göras från grundläggande bestämmelser som upprätthåller arbetslöshetsförsäkringens funktion som omställningsförsäkring.

Unionens inställning: Unionen delar utredningens bedömning.

7.7.2 Tillfälliga undantag vid en fredstida krissituation som påverkar arbetsmarknaden

Utredningens förslag: Det införs en ny bestämmelse i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring om att regeringen, vid en fredstida krissituation som påverkar arbetsmarknaden, får meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna i

- 2 kap. 9 § om återupptagande av näringsverksamhet,

- 4 kap. 3 § om karenstid,

- 4 kap. 4–5 §§ om ersättningsperiodens längd avseende antalet ersättningsdagar,

- 5 kap. 4–6 §§ om fastställande av ersättningsnivå baserat på medlemskap i eller anslutning till en arbetslöshetskassa avseende procentsatserna i varje angivet tidsintervall,

- 5 kap. 10 § om nedtrappning av ersättningsnivåer, och

- 10 kap. 3 § om ansökan om arbetslöshetsersättning avseende när en ansökan om arbetslöshetsersättning senast ska göras

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

7.7.3 Tillfälliga undantag från sanktionsreglerna avseende aktivitetsrapportering

Utredningens förslag: Det införs en ny bestämmelse i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring om att regeringen, vid en fredstida krissituation som påverkar arbetsmarknaden, får meddela föreskrifter om undantag från 7 kap. 2 § andra stycket 2 och tredje stycket om att en sökande ska varnas eller stängas av från rätt till arbetslöshetsersättning om han eller hon utan godtagbart skäl inte lämnat en aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen inom utsatt tid.

Regeringen bör för den tid som det tillfälliga undantaget gäller ändra förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten så att den som är arbetslös och som får eller begär arbetslöshetsersättning under den perioden inte är skyldig att regelbundet i en aktivitetsrapport redovisa vilka åtgärder han eller hon har vidtagit för att ta sig ur sin arbetslöshet.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

7.7.4 Motsvarande undantag i nuvarande lag

Utredningens förslag: Det införs ett bemyndigande i övergångsbestämmelserna till lagen (2024:0000) om arbetslöshetsförsäkring om att regeringen vid en fredstida krissituation som påverkar arbetsmarknaden får meddela föreskrifter om undantag från vissa bestämmelser i lagen (1997:23) om arbetslöshetsförsäkring, nämligen

- 21 § om karenstid,

- 22 § första stycket om ersättningsperiodens längd,

- 35 § tredje stycket om återupptagande av näringsverksamhet,

- 43 § 2 om sanktionsreglerna avseende aktivitetsrapportering, och

- 47 a § om ansökan om arbetslöshetsersättning

för de ersättningssökande som omfattas av nuvarande ALF.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

8. Undantag från bestämmelser eller principer i arbetslöshetsförsäkringen vid höjd beredskap

8.5.2 Behov av möjlighet till undantag

Utredningens bedömning: Det finns ett behov av att möjliggöra tillfälliga undantag från vissa villkor i arbetslöshetsförsäkringen vid höjd beredskap i syfte att skapa

flexibilitet samt mildra negativa konsekvenser för enskilda, verksamheter och arbetsmarknaden.

Unionens inställning: Unionen delar utredningens bedömning.

8.5.3 Vissa grundläggande principer behöver bibehållas

Utredningens bedömning: Undantag bör inte kunna göras från grundläggande bestämmelser som fastställer arbetslöshetsförsäkringens syfte.

Unionens inställning: Unionen delar utredningens bedömning.

9. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

9.1 Ikraftträdande

Utredningens förslag: Föreslagna bestämmelser om preliminär arbetslöshetsersättning (12 kap. 1–7 §§) i förslaget till lag om ändring i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring ska träda i kraft den 1 oktober 2027.

Övriga föreslagna ändringar i förslaget till lag om ändring i lagen (2024:000) om arbetslöshetsförsäkring samt förslagen till ändringar i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor, förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, förordningen (2007:906) med instruktion för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

9.2 Övergångsbestämmelse

Utredningens förslag: Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen ska göra en sammanfattande redovisning första gången senast vid utgången av september månad 2028.

Unionens inställning: Unionen tillstyrker utredningens förslag.

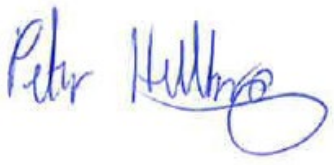

Peter Hellberg, Förbundsordförande, Unionen